

ACC. N:R M. 13301: 1-5.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landskap: *Västergötland* Upptecknare: *Walborg Larsson, Hällabäck*
Härad: *Kind* Berättare: *Emil Pettersson*, "*(upptecknarens fader)*"
Socken: *Hällabäck* Berättarens yrke: *f. d. hem. ägare*
Uppteckningsår: *1954* Född år *1878* i *Bäck*

Lilla jul och lille julafton. s. 1-5.

Lu F 47

Lilla jul & lille julafte

Till lilla jul räknades Kyndelmässadagen och som lillejulaften lördagen innan. Lilla jul firades likadant som den vanliga julen med dopp i grytan, risgrynsgrät och färdiga Lus. Att man gav varandra julklappar omigen förekom inte. Berättelsen minns hur i hans barndom på 1880-90 tallet hans mor brukade bjuda på en "lussebit" tidigt på morgonen vid 3-tiden. Biten bestod av en smörgås med ett stycke bakat fläsk samt kaffe till detta. Kvällen före lusse brukade ungdomarna kläda ut sig och gå ifrån gäld och till gäld samt sjunga och tigga pengar. Lussgubbar kallades dessa, lussegubbar förekom ej här på orten. De första Luciaerna här

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Luf 47

1

på orten förekom inom N.F.O. och J.V.F.
föreningarna. De valde den vackraste flie-
ban inom sin förening och klädde ut
hemma på vackerbärligt sätt till en Lucia.
Det första Lussebruden jag såg var 1930 när
jag började skolan, då förekom där en
Lucia på en julfest. Någon direkt fir-
ning av Lucia förekom inte här på orten
för i tiden, det var endast matbiten
tidigt på morgonen. Här på gården har
julgrisen nästan alltid slaktats på
Luciadagen. Efter lusse var det följande
att slakta julgrisen då blev inte slakt-
maten lagom salt till jul. Slaktsen
skulle ha bra mat och mycket brännin.
När man tog grisen skulle han ha
slaktisen om han kunde han få "forsa"
(bli nervös). När han stuckit grisen

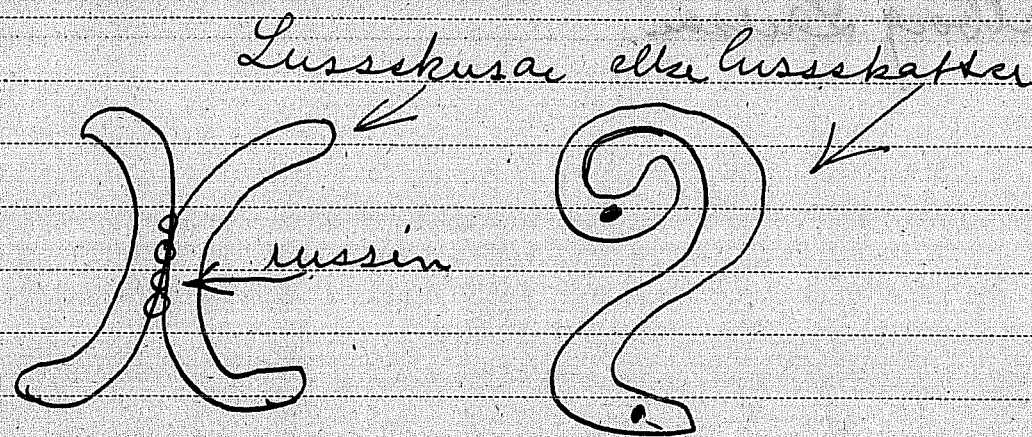
skulle han ha sticksuppen, och när han
skallat den, skulle han ha skållesuppen.
På en guld hände det att slaktaren
och hans medhjälpare fick så många
supper att de i stället för att ta
slaktgrisen, tog den i täptesrika
omständigheter varande modersuggan.
Som betalt för sitt arbete brukade
slaktaren få en fläskbit med sig
hem, "slaktsbiten" även kallad mak-
bit. I vinatten kallades slaktdagens
morgon, beroende på att man då skulle
upp i staden, redan vid 2-tiden på
natten och ta grisen. Därför var det
särskilt lämpligt att slakta lussdagen
emedan man då i alla fall skulle upp
tidigt för att trakta husets folk.
Redan att baka lusskakor har varit

3

ACC. N:R M. 13301: 4.

förskammit här på orten förän under
1900-talets första år.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

stolsk ungefär 1 dm. långa

4/ Kyndelmässan firades som lilla jul vilken
betraktas om på sidan rtt. Att kratta
om Kyndelmässa ansågs bra, då lade
Jungfru Maria fot i vattnet. Ibän i
orten firas Kyndelmässan än i dag med
liten extra förstånad, påminnande om

ACC. N:R **M.** 13301:5.

den gångna julen. Benraskesöndag har ej
förskommit här. När julen tag slut red
inte så gott att bestämma den hords ju
i bästa fall vara ända till påska.
Ett faktum var att julestondag knut,
dansas julen ut. Efter kyrkdamässa
brukade alla julpyndade bäggas un-
dan.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

5